

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **I.**, proti žalovanému: **O.**, právne zastúpenému **J.**, o zaplatenie **3 319,29 eur (99 997 Sk)** s príslušenstvom, o návrhu žalobcu na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Košiciach JUDr. Gabriely Varhalíkovej z prejednávania a rozhodovania vo veci Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Cb/4/2008, takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Gabriela Varhalíková **n i e j e v y l ú č e n á** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3Cb/4/2008.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca podaním zo 14. 02. 2014 vzniesol námietku zaujatosti proti vec prejednávajúcej sudkyňi Krajského súdu v Košiciach JUDr. Gabriely Varhalíkovej. Žalobca namietal, že sudkyňa JUDr. Gabriela Varhalíková dostala spis po vylúčenej sudkyňi

JUDr. Slávke Maruščákovej bez náhodného výberu a radí sa so žalovaným ako vo veci postupovať s tým, že v roku 2013 sama sudkyňa vyjadrila svoju zaujatosť voči žalobcovi. Podľa žalobcu sudkyňa v konaní zadržovala spisy, nedodríava právne predpisy, ale koná na príkaz bývalého ministra spravodlivosti ako aj predsedu krajského súdu, nemá snahu odstrániť údajný protiprávny stav, nevykonáva navrhnuté dôkazy, prekračuje svoje právomoci a vyhýba sa rozhodnutiu vo veci.

Sudkyňa JUDr. Gabriela Varhalíková vo vyjadrení k podanej námietke zaujatosti uviedla, že k žalobcom tvrdeným skutočnostiam, ktoré spočívajú v jej postupe v konaní v prejednávanej veci sa nevyjadruje, pretože sú zavádzajúce a ich nepravdivosť vyplýva aj zo samotného obsahu spisu. Sudkyňa zdôraznila, že vec jej bola pridelená zákonným spôsobom, účastníkov konania nepozná a žalobcom označené ovplyvňovanie je nepodložené, absolútne nepravdivé a nedôvodné. JUDr. Gabriela Varhalíková dodala, že svoju zaujatosť vo veci vyjadrila z dôvodu podávania žalôb zo strany žalobcu na konajúcich sudcov. Sudkyňa záverom poukázala na to, že podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach prvostupňová obchodná agenda sa prideľuje sudcom JUDr. Kohútovej, JUDr. Fuchsovej, JUDr. Vancovi, JUDr. Hribovi, JUDr. Kočišovej, JUDr. Maruščákovej, ktorí však boli v prejednávanej veci vylúčení. Doposiaľ z pojednávania a rozhodovania veci nebola vylúčená len Mgr. Hlaváčová a ona (JUDr. Varhalíková) s tým, že JUDr. Rizmanovi a JUDr. Brixiovej ako konkurzným sudcom sa uvedená agenda neprideľuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 27. 03. 2014 vrátil predložený spis krajskému súdu na doplnenie z dôvodu, že námietka nespĺňala náležitosti námietky zaujatosti.

Podaním doručeným krajskému súdu dňa 28. 05. 2014 žalobca doplnil svoju námietku zaujatosti a dňa 09. 06. 2013 krajský súd predložil túto námietku zaujatosti na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ktoré podanie bolo súdu doručené 13. 06. 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci) alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade rodinného alebo priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania) alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý, nie nestranný sudca. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva

na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností so zreteľom, na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne

závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nebude konať a nerozhodne podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci možno až vtedy, keď je vzťah sudcu nielen tvrdý, ale skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p.

Žalobca v podanej námietke zaujatosti uviedol, že JUDr. Gabriela Varhalíková dostala spis po vylúčenej sudkyni JUDr. Slávke Maruščákovej bez náhodného výberu. Z obsahu spisu je zrejmé, že opatrením Krajského súdu v Košiciach z 10. 07. 2013 č. k. 3Cb/4/2008-718 bolo upravené elektronickej podateľni vykonať pridelenie tejto veci. Následne z potvrdenia z 10. 07. 2013 na č. 1. 719 je zrejmé, že prejednávaná právna vec bola náhodným výberom

pridelená na rozhodnutie sudkyňi krajského súdu JUDr. Gabriele Varhalíkovej. S dôrazom na uvedené žalobcom vznesená námietka pridelenia veci sudkyňi bez náhodného výberu nie je dôvodná. V tejto súvislosti najvyšší súd zároveň dodáva, že sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Gabriela Varhalíková síce dňa 14. 05. 2013 oznámila predsedovi krajského súdu svoju zaujatosť (č. 1. 699), avšak rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 03. 06. 2013 č. k. 2Ndob/20/2013-713 nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3Cb/4/2008. Preto je neopodstatnené tvrdenie žalobcu, že vec prejednáva a rozhoduje sudkyňa, ktorá je vo veci predpojatá.

Ďalším dôvodom námietky zaujatosti je podľa žalobcu skutočnosť, že JUDr. Gabriela Varhalíková sa radí so žalovaným ako vo veci postupovať a koná na príkaz bývalého ministra spravodlivosti ako aj predsedu krajského súdu. Túto námietku zaujatosti však žalobca inak ako svojím tvrdením nijako nepreukázal, nedoložil a z obsahu spisu takáto skutočnosť ani nevyšla najavo. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti žalobcu, že okolnosťou, ktorá by určitého sudcu zo zákona, t. j. podľa § 14 ods. 1 O. s. p. vylučovala z prejednávania a rozhodovania veci môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie iba subjektívna domnienka účastníka o možnej neobjektívnosti sudcu, ktorú žalobca ani dostatočne nepreukazuje a nedokladá.

K ostatným dôvodom uvedeným v námietke zaujatosti, ktoré dôvody rovnako ako vyššie uvedené nie sú ničím podložené najvyšší súd nemohol prihliadnuť, pretože sa týkajú okolností, ktoré spočívajú v postupe sudkyne v konaní o prejednávanej veci. Takéto okolnosti nie sú dôvodom na vylúčenie sudkyne v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3 O. s. p.).

Záverom najvyšší súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že z dohadov, predpokladov alebo špekulácií nemožno vyvodíť existenciu dôvodu, ktorý sudcu vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p. (k tomu pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/26/2006 publikované v ZSP zošit č. 2, ročník 2011, str. 44 a nasl.; obdobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ndz/1/2011 zo 07. 04. 2011).

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s tvrdeniami žalobcu o zaujatosti sudkyne krajského súdu poukazuje na skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie

nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle ust. § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov (tiež čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávacom prípade u sudcu uvedeného vo výroku tohto rozhodnutia naplnené. Nakoľko zo spisu nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť predmetného vyjadrenia dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade tejto sudkyne Krajského súdu v Košiciach nie sú dané zákonné dôvody, pre ktoré by ju bolo možné vylúčiť z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného podľa § 16 ods. 1 O. s. p. rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Gabriela Varhalíková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3Cb/4/2008.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave, 17. júna 2014

JUDr. Beáta Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Ingrid Habánová